

Шафран от с. Трудовец

Фанте Агро, или малък семеен бизнес по формулата „Да отгледаме сами суровина, която да превърнем в козметика“

Saffron from Trudovets Village

Fante Agro, or a small family business, following the formula: Growing our own raw material and turning it into cosmetics.

Татяна Явашева Tatyana Yavasheva

Земя, получена по наследство, става ключов фактор за развитието на семеен бизнес... Дядото на Васил Чиков му завещал няколко декара в района на с. Трудовец го Ботевград и заръчал да я обработва, за да бере нейните „златни“ плодове. Преди пет години Васил и съпругата му Десислава решават да направят рязък завой в своята кариера и се захващат със земеделие. Внимателно оглеждат всички възможности и се насочват към нетипична за нашите земи култура. Купуват от Холандия луковици на шафранов минзухар и през 2015 г. ги засаждат, без гори да са сигурни, че ще вирее добре. Още първата реколта е обещаваща. Изследванията във френска лаборатория показват, че шафранът е с отлично качество и това е стимул да разширяват насажденията, тъй като и луковиците се увеличават всяка година. Така фирма „Фанте Агро“ започва да расте.

Риск и експерименти

Тъй като не се боят нито от работа, нито от риск и експерименти, предприемат още една смела стъпка. Решават вместо суровината да се изнася, да намерят начини да затворят цикъла чрез преработка, която носи по-висока добавена стойност. Десислава Чикова се интересува от новостите в козметиката и у нея се събужда страстта да създаде козметични продукти с шафран. Свързва се с професионалисти, които да ги подкрепят с ноу-хау кое как се прави. Доц. Петко Денев от Пловдивския университет им помага за извличането чрез лиофилизация на екстракта от шафран, а с козметолози разработват конкретните формули на продуктите. И за

An inherited plot of land became a key factor for the development of a family business... Vasil Chikov's grandfather bequeathed to him several acres in the area of Trudovets village, near Botevgrad, and asked him to cultivate it and harvest its "golden" fruits. Five years ago, Vasil and his wife, Desislava, decided to make a sharp turn in their careers and set to farming. They carefully examined all the possibilities and focused on a culture that was not typical for our lands. They bought saffron crocus bulbs from the Netherlands and planted them in 2015 without even knowing if they would grow well. The very first harvest was promising. Research at a French laboratory showed that the saffron was of excellent quality, and this motivated them to expand the plantation, as the bulbs also grow in number every year. This is how Fante Agro started its development.

Risk and Experiments

Since they were not afraid of working nor risking or experimenting, they took another bold step. Instead of exporting the raw material, they decided to find ways to close the cycle through processing that brings higher added value. Desislava Chikova was interested in the novelties in cosmetics and this awakened passion for creating cosmetic products with saffron. She contacted professionals who could support them with know-how. Assoc. Prof. Petko Denev from the University of Plovdiv assisted them in extracting saffron by lyophilization, and together with cosmetologists, they developed the specific formulas of the products. And in order to have something really unique, they added Bulgarian rose oil, which has a proven beneficial effect on

Имаме сантимент към земята, искаме да сме близо до природата и затова се насочихме към екзотичния шафран, твърдят Десислава и Васил Чикови

We have sentiment to the earth, we want to be close to nature, and that is why we focused on the exotic saffron, Desislava and Vasil Chikov say

да се получи нещо наистина уникално, добавят българско розово масло, което е с доказано добър ефект върху кожата. Съчетават двете най-ценни цвята, отглеждани у нас, и преплитат познатото с нетрадиционното.

Постижения

Земеделието стана наша съжба, която тръгна като хоби, но прерасна в призвание. Рискът, който поехме, беше решаващ. С вкус, усет и нюх успяхме да създадем качествени продукти, споделят Десислава и Васил Чикови. Намират пазар на продуктите си първо в България – онлайн, на изложения и през социалните мрежи. Срещат добър прием в арабските страни, а вече и в Китай, САЩ, Канада. Малка част от шафрана остава за кулинарни цели, другото се лиофилизира и като екстракт се влага в тяхната козметична серия под марката Saff.

Формулата за успех

Огромно старание, никакъв компромис в изпълнението на набелязаните цели за биологично отглеждане на шафрана, а също и високо качество на козметичните продукти. Така Фанте Агро с чиста съвест се нарежда сред производителите, които държат на българското и излизат на световния пазар като Made in Bulgaria. Сертификацията като биопроизводители предстои.

Смели решения

Заемат се със земеделие, без какъвто и да е опит. Нямаат никаква практика и в създаването на козметични продукти. Но и в двете направления успяват. Дори без субсидии, тъй като за отглеждането на шафран не се ползва земеделско подпомагане. „Риск печели, риск губи – ако знаехме какво ни чака, нямаше да стигнем готук“, казва Десислава. Но и двамата млади предприемачи са доволни, че продуктите с марка Saff се харесват и смелата им визия за развитие бързо се реализира. (↪)

the skin. They combined the two most valuable flowers, grown in Bulgaria, and intertwined the familiar with the unconventional.

Achievements

Farming became our destiny that started as a hobby but grew into a calling. The risk we took was decisive. With taste, sense and instinct, we were able to create quality products, Desislava and Vasil Chikov share. They found a market for their products first in Bulgaria – online, at exhibitions and through social networks. They were well accepted in the Arab countries, and now even in China, the US, and Canada. A small part of the saffron remains for culinary purposes; everything else is lyophilized and used as an extract in their cosmetic series under the Saff brand.

The Formula for Success

Enormous effort, no compromise in meeting the set goals for organic saffron cultivation, as well as high quality cosmetic products. This is how Fante Agro ranked among the manufacturers who care about Bulgarian production and enter the global market with a clear conscience as “Made in Bulgaria”. Their certification as bio-producers is soon to be acquired.

Brave Decisions

They jumped into farming without any experience. They had no practice in creating cosmetic products, either. But in both directions, they were successful. Even without subsidies, as there is no agricultural support for saffron cultivation. “When you take a risk, you either win or lose – if we knew what was ahead of us, we wouldn’t have got that far,” Desislava says. But both young entrepreneurs are happy that their products with the Saff brand are demanded, and their bold vision for development is quickly being realized. (↪)

Продуктите с марка Saff са създадени да даряват кожата със съвършен баланс от ботанически екстракти, активни съставки и ценни масла

Saff products are created to give the skin a perfect balance of botanical extracts, active ingredients and valuable oils